

ИСТРАЖИВАЊЕ:

СОЦИЈАЛНО ПРЕДУЗЕТНИШТВО ТРЕЋИ СТУБ ЕКОНОМИЈЕ

САДРЖАЈ

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	2
1.1 Социјална и солидарна економија	3
2. ИСТРАЖИВАЊЕ.....	5
2.1 Методологија и циљ истраживања	5
2.2 Фокус групе и консултативни састанци – кључна запажања.....	5
3. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА.....	7
4. ЗАКЉУЧАК.....	16

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Истраживање "Социјално предузетништво – трећи стуб економије", које је пред вама, саставни је део пројекта "Социјална преузећа – шанса за економско оснаживање рањивих група" који реализује чачански Центар за мониторинг и активизам – ЦЕМА у оквиру програма подршке јавном заговарању "Покрет Полет" који финансира Европска унија, а спроводи Траг фондација у партнерству са Центром за социјалну политику и у сарадњи са Коалицијом за развој солидарне економије - КоРСЕ.

Циљ овог пројекта је да се, кроз различите трансфере знања, већу медијску видљивост и заговарачки процес, афирмишу и успоставе солидарни бизнис модели који доприносе економском оснаживању рањивих група (ОСИ, жене 45+).

После деценијског рада на Нацрту закона о солидарном предузетништву, Србија је коначно поставила правни оквир у овој области у којој послује скоро 1.200 предузећа. Закон би требало да помогне дугорочно незапосленим, жртвама насиља, особама с инвалидитетом, бескућницима, повратницима са одслужења казни и другим осетљивим групама грађана да лакше дођу до посла, као и да се постави основ за даљи развој солидарне економије у земљи. Успостављени правни оквир ће имати позитиван утицај и на укључивање других кључних актера који су неопходни за развој социјалног предузетништва, као што су финансијске институције, међународне организације и донатори, који ће моћи лакше да креирају посебне инструменте и програме за ове категорије. Такође, у систем подршке моћи ће да се укључи и приватни сектор, који ће ова лица моћи да препозна и укључи у своје ланце набавке.

Резултати овог истраживања показују каква је информисаност грађана о социјалном предузетништву уопште, његовим бенефитима у економском оснаживању, пре свега, тешко запошљивих категорија, као и потребама и подстицајима неопходним за оснивање или развој социјалних предузећа.

Подсећамо, социјална инклузија није само обезбеђивање подршке која је оријентисана на особу већ је и одраз демократичности друштва које је одговорно пред грађанима. Нажалост, проблеми и потребе рањивих група, пре свега у области економског оснаживања, тешко допиру до адреса које би могле учествовати у њиховом решавању. Зато верујемо да би овај документ могао отворити канал комуникације ка локалним доносиоцима одлука и послужити као путоказ за планирање њихових будућих корака, уз директно учешће грађана у развоју овог сегмента економије.

Ауторски тим

1.1 Социјална и солидарна економија

Интернационална мрежа за промоцију социјалне и солидарне економије наводи да се социјална економија углавном разуме као “трећи сектор”, поред приватног и јавног и да укључује задруге, различита удружења са социјалним циљевима и економском делатношћу, као и актере који обезбеђују приступ финансијама за такве иницијативе. У Србији се социјална економија најчешће везује за социјална предузећа, у која се, према домаћим, још увек неформалним класификацијама, убрајају удружења грађана која обављају неку економску делатност чији се профит реинвестира у одређени друштвени циљ, задруге, предузећа за стручно оспособљавање и запошљавање лица са инвалидитетом, па чак и агенције за развој малих и средњих предузећа и пословни инкубатори.

Солидарна економија пак тежи промени социјалног и економског система, према схватању РИПЕСС мреже, има антикапиталистички карактер и нуди другачију парадигму засновану на принципу солидарности. Она обухвата и цивилни и јавни и приватни сектор, јер у циљу постизања добробити људи и природног окружења адресира државу и њене политике, управљање ресурсима, питање власништва, инвестирање и управљање финансијама уопште, производњу, трговину, употребу и сл.

Понекад се о социјалној/солидарној економији говори и као о спектру алтернативних модела окупљених око вредности хуманизма, демократије, солидарности, инклузије, субсидијарности, диверзитета, креативности, одрживог развоја, једнакости, правде, поштовања и плурализма. Имајући ово у виду, најпре се поставља питање зашто би само један мањи део економије био “социјалан и солидаран”, те зашто цела економија не би била устројена тако да ради у интересу друштва и природног окружења, а не мале већине која све остало експлоатише.

Док солидарна економија има аспирације да трансформише економску реалност (што је дугорочнији и свеобухватнији процес), социјална се углавном задовољава стварањем делимично хуманије оазе у постојећем економском систему. Иако у оквиру солидарне економије предњаче политички профилисане иницијативе, ни социјална ни солидарна економија нису поштеђене оних који праве “отклон од идеологије”.

Такође је индикативно да се демократско одлучивање унутар социјалних предузећа и солидарне економије третира као социјална иновација, многи простори одавно познају различите моделе задружног и демократског организовања, као што је и самоуправљање у оквирима југословенског социјализма. Иако у пољу социјалне и солидарне економије заиста долази и до врло иновативних и прогресивних приступа

решавању различитих друштвених проблема, нема опште признате дефиниције шта јесте а шта није социјална/солидарна економија.

СЕНС, мрежа социјалних предузећа у Србији, наводи да “социјална предузећа имају три конкретна обележја: јасан социјални циљ, демократску структуру и нису усмерени превасходно на стицање профита, већ на остваривање друштвене функције“, а социјално предузетништво дефинише се као “иновативан начин да људи реше различите економске, образовне, здравствене и еколошке проблеме у својој заједници кроз свој рад – удруживањем и коришћењем одрживих бизнис модела односно употребом предузетничких принципа.“

У том смислу важно је разумети да се свака иницијатива, организовање и економско-политичко деловање мора посматрати у контексту и да њено значење, домети и могућности кооптирања и злоупотребе варирају зависно од тог економско-политичког контекста, вредности за које се залаже, саморефлексивности и агилности да се носи са изазовима у окружењу, а да не угрози принципе демократије, солидарности и одговорности.

2. ИСТРАЖИВАЊЕ

2.1 Методологија и циљ истраживања

Истраживање *"Социјално предузетништво – трећи стуб економије"* спроведено је у периоду од 1. октобра до 10. новембра, 2022. године у коме је учествовало 220 испитаника/ца.

Циљ ове статистичке активности био је да обезбеди податке о:

- 1) Нивоу информисаности грађана о социјалном предузетништву;
- 2) Потребама и подстицајима неопходним за оснивање или развој социјалних предузећа.

Истраживање је спроведено кроз три сегмента:

1. ФОКУС ГРУПЕ	Учествовало 37 испитаника/ца
2. Директно анкетирање грађана	Учествовао 31 испитаник/ца
3. Он-лине анкетирање	учествовало 152 учесника/ца

Упитник се састојао од 14 питања са понуђеним одговорима уз могућност да се сваки одговор допуни недостајућим понуђеним одговором (доступно у прилогу овог документа).

Географска област истраживања се, пре свега, односила на град Чачак и Моравички управни округ. Међутим, на основу добијених одговора и чињенице да су грађани имали на располагању и он-лине упитник, не искључујемо могућност да је географска област много шира од назначене.

2.2 Фокус групе и консултативни састанци – кључна запажања

У току нашег истраживачког рада одржали смо две фокус групе са 37 учесника на којима су издвојени закључци и препоруке који ће у току заговарачког процеса бити достављени локалним институцијама.

Фокус група са женама 45+ - закључци:

- У Србији данас живи скоро пола милиона жена старосне доби од 45 до 64 године које немају запослење и приходе. Послодавци и тржиште рада не посматрају жене 45+ као драгоцен ресурс професионалног знања, искуства и вештина, већ их радије заобилазе као непожељну радну снагу, искључујући их из економског живота као престаре и неприлагодљиве интензивним променама у пословној сфери.
- Међу женама које траже посао највећи је број оних са средњим образовањем, а већина живи у региону Западне и Централне Србије где је родни јаз између запослености жена и мушкараца највећи.
- Већина учесница фокус групе је изјавила да се први пут сусреће са овим моделом пословања и да им нико до сада није говорио о тим могућностима. Оне су посебно биле одушевљене чињеницом да социјално предузетништво садржи и хумани аспект и да би, поред тога што би себи обезбедиле егзистенцију, могле помоћи и другим социјалним категоријама у својој локалној заједници.

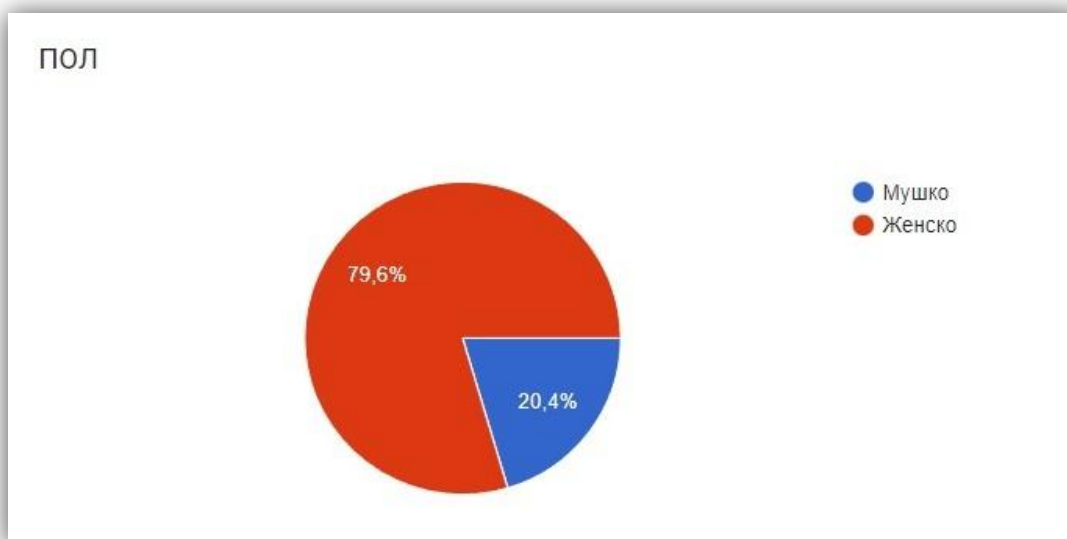
Фокус група са особама са инвалидитетом - закључци:

- Учесници фокус групе кажу да су спремни да месеце чекања искористе на продуктиван начин како би повећали шансе да добију посао, јер "време пролази, а ми чекамо посао". Већина је спремна да ради друге послове док не пронађе посао у струци, а спремни су и да се преквалификују уколико не постоји потреба на тржишту рада за њихов образовни профил. У складу са овим ставом модератори су представили моделе солидарног предузетништва који би могли бити опција за њихово радно ангажовање и покретање сопственог бизниса.
- За добијање посла много је важније да ли имате лична и породична познанства и контакте или чланство и активизам у политичкој партији, од формалног и неформалног образовања.
- *Владан Петковић, Удружење параплегичара:* "Осим нормативних аката, која након усвајања Закона о солидарном предузетништву постоје, много је важан и подстицај локалне самоуправе која би могла да уступи своје ресурсе као што су: напуштене фабрике, канцеларије, пољопривредна земљишта... или обезбеди стартап подстицаје".
- *Горан Јаворац, Центар за социјални рад Чачак:* "Овај Закон препознаје социјалне јавне набавке као могућност за финансијку подршку овим предузећима. То би требало искористити и радити на промоцији овог модела".

- *Мира Стојановић, Удружење дистрофичара*: "Држава огроман новац, који се убира од пенала које плаћају предузећа јер немају запослене ОСИ, задржава у својој каси. Када би се тај новац уложио у развој социјалног предузетништва и samozапшљавање ОСИ, Србија не би имала ни једну незапослену ОСИ као што је то случај у Словенији."

3. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

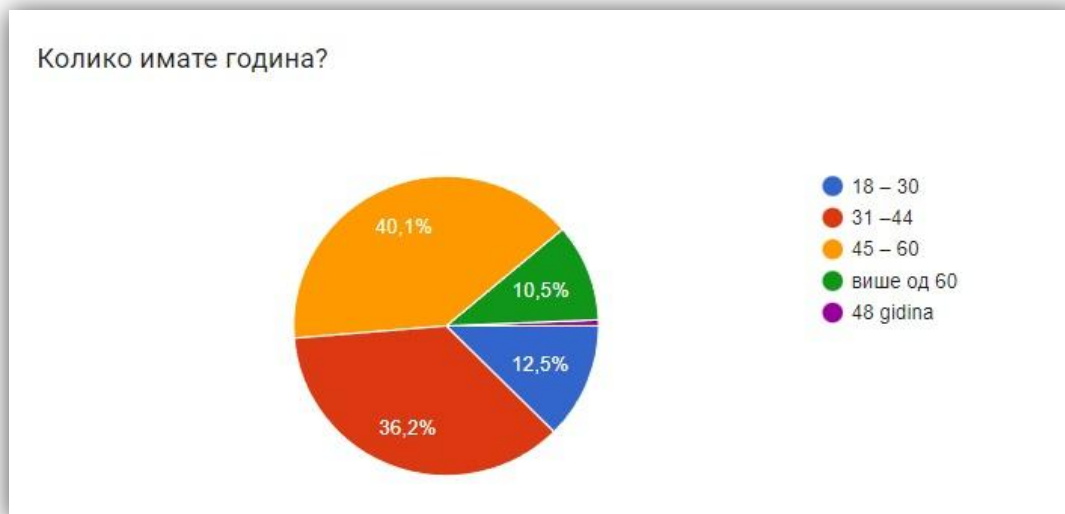
Родна структура испитаника/ца показује да је доминантно већи број особа женског пола које су показале интересовање за ову тему. Од 220 испитаника/ца чак 79,6% су жене, док само 20,4% родну структуру чине мушкарци. Овакав резултат је очекиван имајући у виду податак да трећину незапослених на тржишту рада чине жене, посебно из категорије 45+. (Приказ 1)

Приказ 1

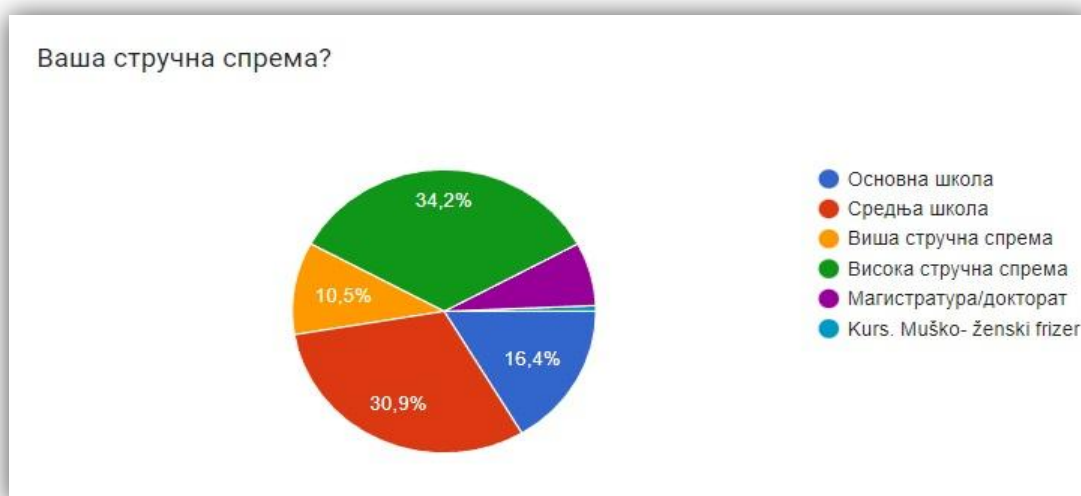
Одговор на питање о старосној структури испитаника/ца потврдио је нашу почетну претпоставку да су жене од 45 до 60 година у тежем економском положају и да траже могућност да тај положај поправе. Чак 40,1% анкетираних је управо у поменутом животном раздобљу. Радно најактивнијих, односно оних од 31 до 44 године, је 36,2%. Иако је, према подацима Националне службе за запошљавање из априла 2021. године, у Србији више од 115 хиљада незапослених младих људи који чине једну петину од укупног броја незапослених у Србији, учешће у овом истраживању узело је само 12,5% (од 18 до 30 година). Тренутна незаинтересованост младих за нове

бизнис моделе за нас је био неочекиван податак посебно имајући у виду да је 10,5% старијих од 65 година учествовало у овом истраживању. Наша претпоставка је да је актуелна економска криза натерала чак и оне који су завршили свој радни век да траже нове моделе пословања и додатне изворе прихода. (Приказ 2)

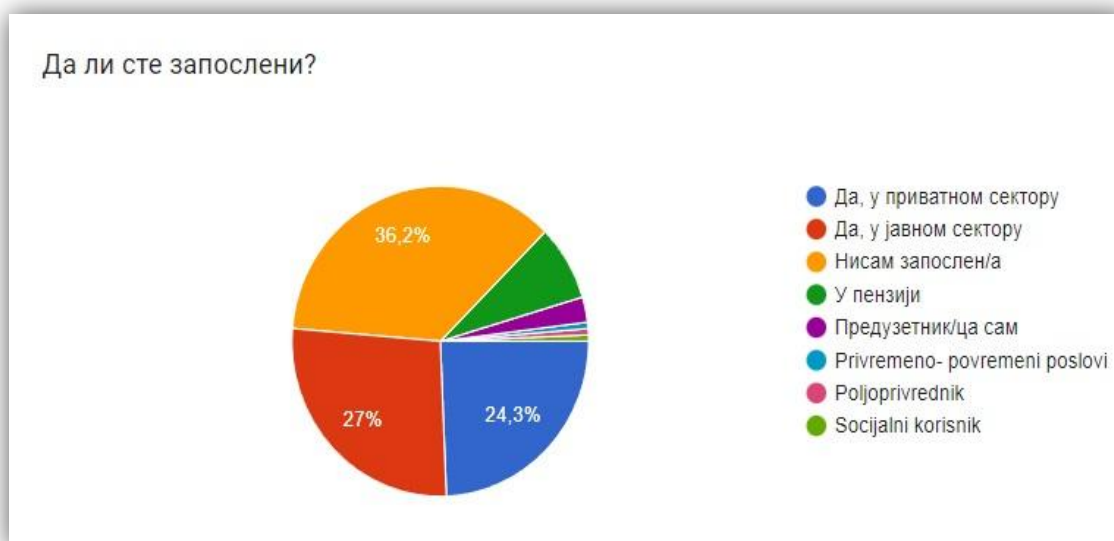
Приказ 2

На евиденцији Националне службе за запошљавање – Филијала Чачак од 560 незапослених лица са VII-1 степеном је 370 жена. Подаци из нашег упитника управо показују да су високообразоване особе најзаинтересованије за нове пословне моделе јер је чак 34,2% испитаника/ца са високом стручном спремом. Вишу стручну спрему има 10,5% анкетираних особа, средњу 30,9%, док само основно образовање има чак 16,4% испитаника/ца. Магистратуру или докторат има свега 7,2% учесника/ца овог истраживања. (Приказ 3)

Приказ 3

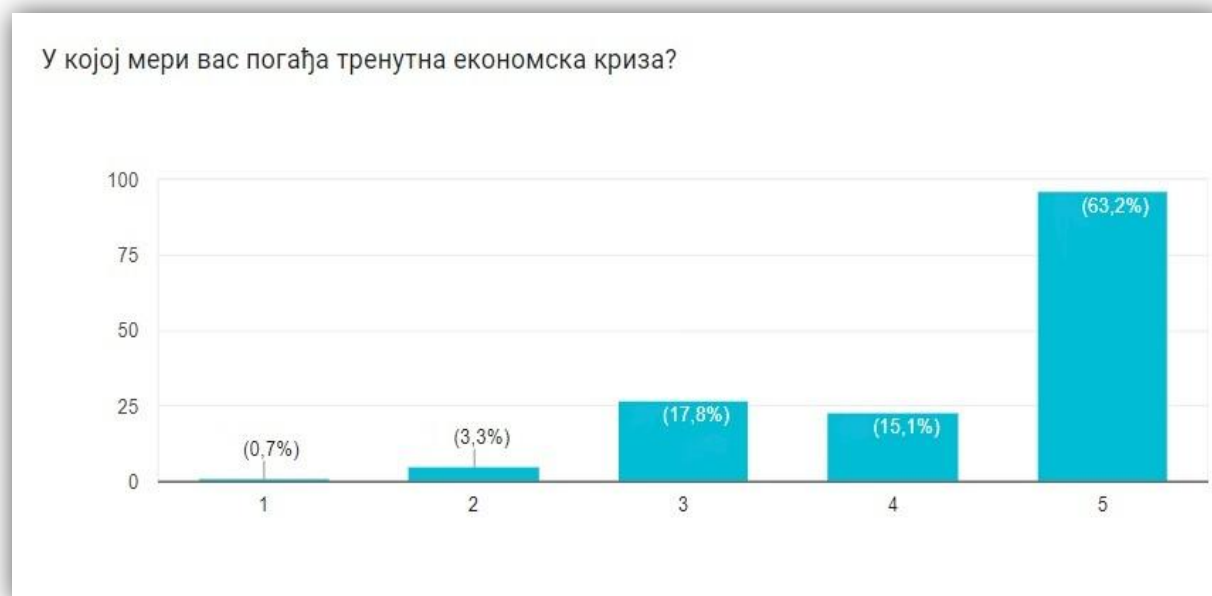
Иако се у граду Чачку последњих година бележи мањи број незапослених, међу 220 анкетираних особа чак 36,2% нема заснован радни однос по било ком основу. Мало више од половине испитаника/ца је запослено, односно 27% ради у јавном сектору, а 24,3% у приватном. У пензији је 7,9% испитаника. Занимљив је податак да, у граду који има развијену бизнис заједницу, само 2,6% предузетника/ца је узело учешће у овом истраживању. У одговорима који су учесници имали могућност да сами допишу налазе се и радни статуси као што су: пољопривредник, корисник социјалне помоћи и рад на привремено-повременим пословима. (Приказ 4)

Приказ 4

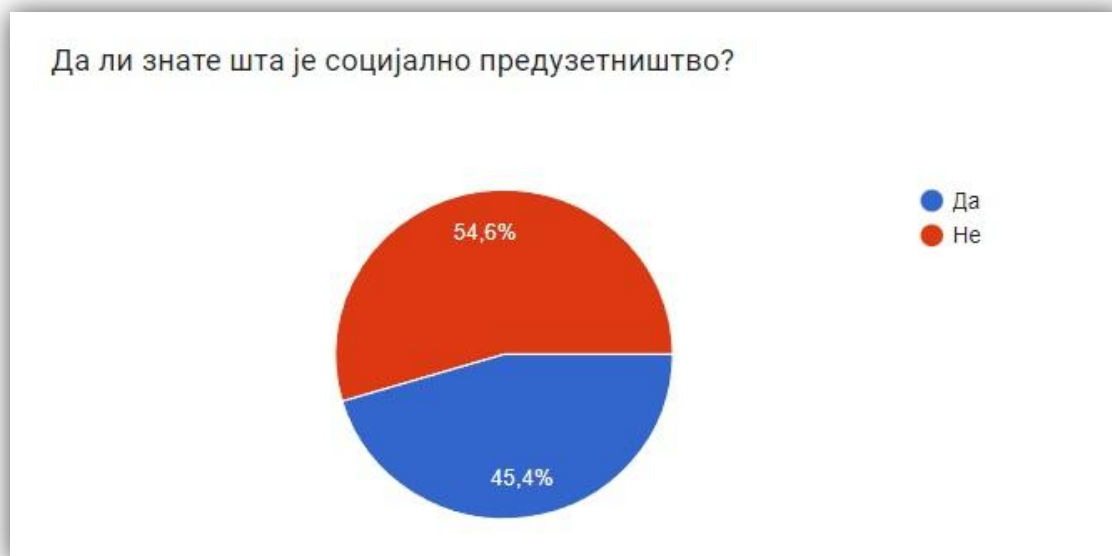
У овом истраживању за нас је била веома важна перцепција грађана о актуелној економској кризи која води ка потенцијалном губитку посла и растућем сиромаштву. Учесници истраживања су имали могућност да на питање: *У којој мери вас погађа тренутна економска криза?* одговоре оценама од **1- не осећам кризу**, до **5 - изузетно ме погађа**.

Потпуно очекивано чак две трећине испитаника/ца или 63,2%, дало је оцену 5 чиме су потврдили да их криза изузетно погађа као и размере инфлаторног таласа. Само једну оцену мање (оцена 4) дало је 15,1% грађана/ки, док погођеност економском кризом сматра просечном (оцена 3) 17,8% анкетираних. Мање од једног процента, само 0,7% испитаних, уопште не осећа кризу (оцена 1), док је оцену 2 дало тек 3,3%. Када се зброје подаци из оцена 5 и 4 закључујемо да се чак 78,3% анкетираних осећа директно угроженим економском кризом. Овај резултат се поклапа и са резултатима истраживања на националном нивоу који су објављивани последњих месеци и у којима се истиче да око 80% грађана Србије већ трпи последице економске кризе. (Приказ 5)

Приказ 5

Друга група питања односила се на ниво информисаности грађана о социјалном предузетништву. На питање **"Да ли знате шта је социјално предузетништво?"** - више од половине испитаника/ца, 54,6%, је дало негативан одговор. Око 45,5% анкетираних тврди да зна одговор на ово питање. Ови подаци указују да је изузетно важна континуирана информисаност грађана о овој теми и промовисање солидарних бизнис модела који би могли унапредити економски положај грађана. (Приказ 6)

Приказ 6

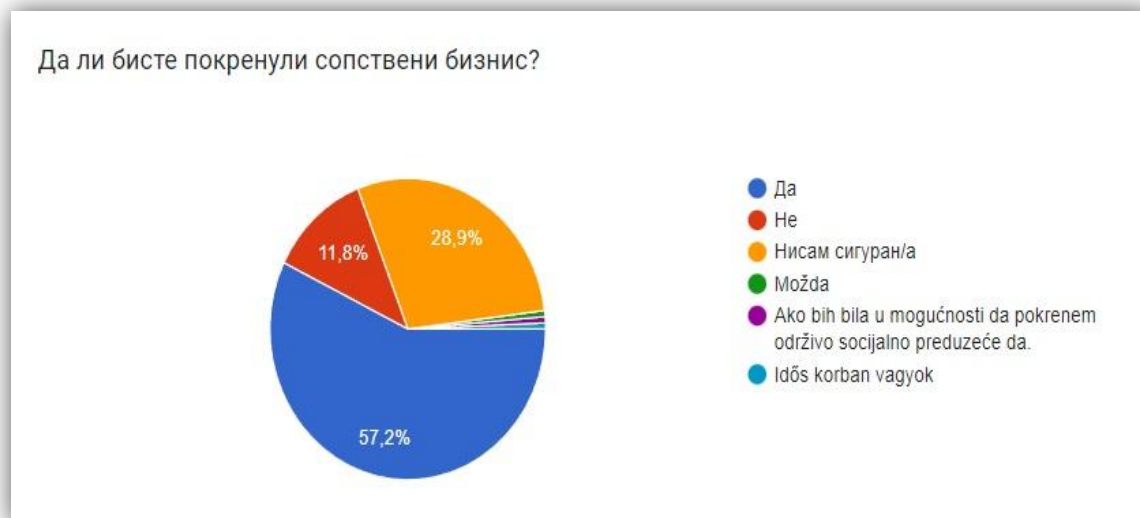
Како би додатно употпунили претходне одговоре, наши испитаници су, уколико је њихов одговор био ДА у претходном питању, требало да наведу пример једног социјалног предузећа које им је познато. Најчешћи одговор је био предузеће "Пехар", које послује у граду Чачку а основало га је Удружење параплегичара Чачка, што нам потврђује да је највећи број учесника/ца анкете баш са овог подручја. Међутим, у одговорима се појављују и предузећа "Раданска ружа", "Багел Бејгл", "Каритас Шабац", "Лира Кикинда" и други... Претпостављамо да је реч о испитаницима са других географских подручја (осим града Чачка) јер у својим одговорима наводе имена предузећа која су им позната у својим локалним срединама. Имајући у виду да је упитник био доступан он-лине ова могућност је логична. (Приказ 7)

Ако је одговор ДА, наведите пример једног социјалног предузећа у Србији?

Pehar
Ne znam
Caritas
Naša kuća
Pehar up
Lira kikinda
Пехар
Pink Media Group
kafić na vračaru u kome rade OSI.

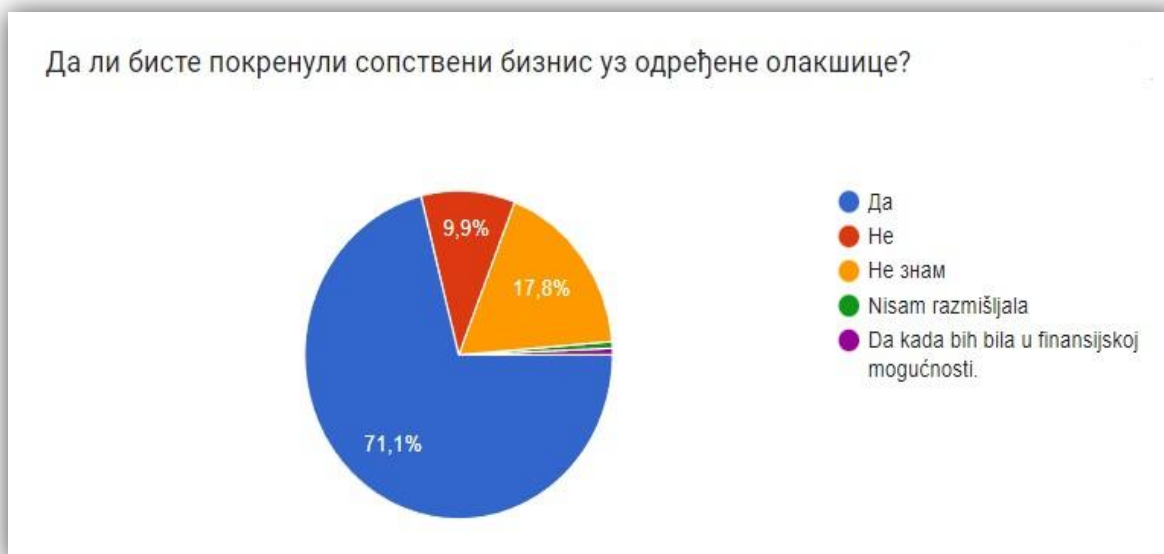
Приказ 7

Када је у питању одлука о покретању сопственог бизниса, више од половине испитаних, 57,2%, тврди да је спремно за такав подухват, док 28,9% није сигурно да су спремни да се упусте у пословне воде. Према добијеним резултатима, 11,8% анкетираних је категорично да **не би покренули** неки самостални посао. Међу дописаним одговорима нама је био посебно занимљив један који гласи: "Ако бих била у могућности да покренем одрживо социјално предузеће – да". То нам говори да грађани схватају да је одрживост социјалног предузећа основа за његово дугорочно друштвено корисно пословање. (Приказ 8)

Приказ 8

Одговори на претходно питање се драстично мењају када се допуне питањем **Да ли бисте покренули сопствени бизнис уз одређене олакшице?** У оваквој ситуацији и под оваквим условима чак 71,1% испитаника/ца је спремно за нове изазове и пословне подухвате. Међутим, и даље је 17,8% несигурних у такву одлуку, а 9,9% испитаних је сигурно да не би покренуло сопствени бизнис чак и уз одређене олакшице. Дакле, у односу на претходно питање (Приказ 8), проценат грађана/ки који би се усудили да самостално послују повећао се за 14%. Овакав резултат нам говори да, уз прави подстрек и подршку, грађани препознају солидарно предузетништво као потенцијални модел њиховог пословања. (Приказ 9)

Приказ 9

Када су у питању видови подршке у оснивању или развоју социјалног предузећа учесницима овог истраживања је понуђено пет одговора уз могућност да одаберу више од једног. На основу добијених резултата, грађани највећу подршку очекују од локалних самоуправа, чак 60,5%, а потом од надлежних министарства - 53,9%. Занимљиво је и да скоро трећина анкетираних, 31,6%, "ослонац" види и у међународним донаторима. И на крају, за нас изненађујући податак је да се од породице очекује подршка тек код 14,5% анкетираних, а од пријатеља још мање - само 4,6%. (Приказ 10)

Приказ 10

Следеће, логично питање, односило се на **врсту и модалитете подршке коју грађани сматрају неопходном у оснивању или развоју социјалних предузећа**.

Сасвим очекивано, као главну подршку грађани наводе финансијске субвенције што чини скоро половину свих одговора - 49,3%. Стварање неопходног правног оквира на локалном нивоу идентификује 18,4% анкетираних, док 11,2% сматра да је потребна помоћ у пласирању робе/услуге. Едукације су четврте на листи са 7,9%, а обезбеђен пословни и/или радни простор сматра неопходним 5,3% испитаника/ца. За маркетиншку подршку определило се само 2,6% анкетираних.

И у овом питању је остала отворена опција да се допише одговор који није понуђен. Нама је био посебно занимљив одговор "успостављање мреже" што заправо и јесте неки од наредних корака у развоју социјалног предузетништва. (Приказ 11)

Која врста подршке је најпотребнија у оснивању/развоју социјалног предузећа?

Приказ 11

Имајући у виду да је социјално предузетништво бизнис модел који садржи и друштвено одговорну компоненту, питали смо учеснике/це истраживања **да ли би овакав модел подржали у својој локалној заједници**. Веома је охрабрујуће је да би чак 90,8% анкетираних подржало овај концепт који поред личне добити доприноси и позитивним променама у друштву. Од 220 евидентираних одговора само један је био негативан, док је 7,9% несигурно у своју одлуку. (Приказ 12)

Да ли бисте подржали бизнис модел који поред личне добити доприноси и позитивним променама у вашој локалној заједници?

Приказ 12

Када су у питању области у којима грађани желе да допринесу променама одговори су веома разнолики. Највећи број анкетраних, 33,1%, жели да допринесе у стварању инклузивне средине за особе са инвалидитетом, као и да допринесу општем привредном развоју - 31,7%. Потом следи допринос у заштити животне средине - 19,7% испитаника/ца и на крају културном развоју - 9,9%. На основу наше анализе, велики број дописаних одговора указује да грађани имају јасну слику које су промене у локалним заједницама неопходне и како они могу томе допринети. (Приказ 13)

Приказ 13

Специфична мисија социјалних предузећа је да својим привредним активностима допринесу благостању својих чланова, али и читаве заједнице зато што се успех социјалног предузетништва не мери новцем, већ бројем људи којима је пружена шанса да се осећају потпуно равноправно, остварено и пре свега, достојанствено. Зато нам је било веома важно да од грађана добијемо одговор на питање **шта је највећи потенцијал социјалног предузетништва?**

Скоро две трећине (58,6%) испитаника/ца као највећи потенцијал социјалног предузетништва навело је лакше запошљавање тешко запошљивих категорија. Солидарност и филантропију означило је 21,1% анкетираних, а 15,8% одговора у одрживом развоју локалне заједнице препознаје потенцијал овог бизнис модела.

Међу дописаним одговорима издвајамо: све наведено, ангажовање људи у складу са својим способностима и потенцијалима, праведна расподела добити... (Приказ 14)

Приказ 14

4. ЗАКЉУЧАК

На основу комплетно обрађених података који су добијени овим истраживањем, наш закључак је да би активности које подстичу развој социјалног предузетништва требало спроводити у следећим областима:

- ✓ Континуирано информисати грађане о значају и бенефитима солидарних бизнис модела, а кроз пројектно финансирање пружити подршку медијима који кандидују ову тему;
- ✓ Дефинисати контакт тачке (инфо центре) на локалном и националном нивоу где би грађани могли добити информације, документацију и сл. за оснивање и развој социјалних предузећа;
- ✓ Утврдити потребе локалних заједница које могу бити задовољене из остварене добити социјалних предузеће и у тај процес укључити грађане.

Напомињемо да овај списак није коначан, већ да представља прве кораке ка интензивнијем развоју социјалног предузетништва у чему се, у поређењу са европском праксом, увелико касни.

Захваљујемо се стручним сарадницима, волонтерима, медијима, удружењима особа са инвалидитетом моравичког округа и другим организацијама цивилног друштва, као и свим грађанкама и грађанима који су дали свој допринос у изради овог документа.

Издавач:

Ауторски тим:

*Светлана Којановић
Драгана Крнетић*

Истраживање на терену и обрада података:

Media Team Leader CK d.o.o - Čačak

Графички дизајн:

Лука Којановић

Пројекат "Социјална предузећа – шанса за економско оснаживање рањивих група" реализује се у оквиру програма подршке јавном заговарању #ПокретПолет, који Траг фондација спроводи уз финансијску подршку Европске уније, у партнерству са Центром за социјалну политику и у сарадњи са Коалицијом за развој солидарне економије - КоРСЕ. За садржину овог материјала искључиво је одговоран Центар за мониторинг и активизам - ЦЕМА и та садржина нипошто не изражава званичне ставове Европске уније. #ЕУзаТЕБЕ

Позивамо вас да попуните упитник:

Социјално предузетништво - трећи стуб економије

Центар за мониторинг и активизам – ЦЕМА из Чачка је добио подршку за реализацију пројекта "Социјална предузећа – шанса за економско оснаживање рањивих група" чији је циљ да се, кроз различите трансфере знања, већу медијску видљивост и заговарачки процес, афирмишу и успоставе солидарни бизнис модели који доприносе економском оснаживању рањивих група (ОСИ, жене 45+).

Имајући у виду да су ставови и мишљења, пре свега особа са инвалидитетом и жена 45+, изузетно значајна за покретање промена у овој области, најљубазније Вас молимо да попуните овај упитник.

Уз захвалност за ваш допринос и издвојено време,
ПРОЈЕКТНИ ТИМ

SOCIJALNA PREDUZEĆA

ŠANSA ZA EKONOMSKO OSNAŽIVANJE
RANJIVIH GRUPA

ПОЛ

- ☐ Мушко
- ☐ Женско

Колико имате година?

- ☐ 18 – 30
- ☐ 31 – 44
- ☐ 45 – 60
- ☐ више од 60
- ☐ Остало:

Ваша стручна спрема?

- ☐ Основна школа
- ☐ Средња школа
- ☐ Виша стручна спрема
- ☐ Висока стручна спрема
- ☐ Магистратура/докторат
- ☐ Остало:

Да ли сте запослени?

- ☐ Да, у приватном сектору
- ☐ Да, у јавном сектору
- ☐ Нисам запослен/а
- ☐ У пензији
- ☐ Предузетник/ца сам
- ☐ Остало:

У којој мери вас погађа тренутна економска криза?

1 2 3 4 5

Не осећам кризу ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Изузетно ме погађа

Да ли знате шта је социјално предузетништво?

- ☐ Да
- ☐ Не

Ако је одговор ДА, наведите пример једног социјалног предузећа у Србији?

Да ли бисте покренули сопствени бизнис?

- ☐ Да
- ☐ Не
- ☐ Нисам сигуран/а
- ☐ Остало:

Да ли бисте покренули сопствени бизнис уз одређене олакшице?

- ☐ Да
- ☐ Не
- ☐ Не знам
- ☐ Остало:

Од кога очекујете подршку у оснивању/развоју социјалног предузећа?

- ☐ Од локалне самоуправе
- ☐ Од надлежних министарстава
- ☐ Од иностраних донатора
- ☐ Од пријатеља
- ☐ Од породице

Која врста подршке је најпотребнија у оснивању/развоју социјалног предузећа?

- ☐ Стварање правног оквира на локалном нивоу

- ☐ Обезбеђење пословног и/или радног простора
- ☐ Финансијске субвенције
- ☐ Помоћ у пласирању робе/услуга
- ☐ Маркетинг/промоција
- ☐ Едукације
- ☐ Остало:

Да ли бисте подржали бизнис модел који поред личне добити доприноси и позитивним променама у вашој локалној заједници?

- ☐ Да
- ☐ Не
- ☐ Не знам
- ☐ Остало:

Ако је одговор Да, у којим областима желите да допринесете позитивним променама у својој локалној заједници?

- ☐ У привредном развоју
- ☐ Екологији
- ☐ Стварању инклузивне и приступачне средине за особе са инвалидитетом
- ☐ Култури
- ☐ Остало:

Шта је, по вашем мишљењу, највећи потенцијал социјалног предузетништва?

- ☐ Лакше запошљавање тешко запошљивих категорија
- ☐ Одрживи развој локалне заједнице
- ☐ Солидарност и филантропија
- ☐ Остало: